

A felelős szerkesztő jegyzete

A *Dráma van – nyáron is* programja minden évben hozza ugyanazt. Ugyanazt, amire nagyon jó újra és újra rácsodálkozni – várjuk, ezzel együtt mégis *meglepetés és öröm, két okból is*. Az egyik: még mindig vannak olyan pedagógusok, akik az életüket nehezítő mindenféle hivatalos gesztus ellenére a nyarukból rászánnak két napot arra, hogy elmenjenek drámás programokra, azért, hogy a szakmával foglalkozzanak. Ez a rendezvény többnyire egyfajta felkészülés, töltekezés, indító impulzus az évkezdés előtt, esetleg annak felmérése, hol tartanak mások és ahhoz képest én, valami ilyesmi van benne rendre. Bekapcsolni, visszarázódni. De lehet, hogy az egész mögött csak az áll, hogy azt csinálhassuk, amit szeretünk... A másik ok: még mindig vannak olyanok, akik a tanítás örömeért oktatóként vállalják a közreműködést, és ezért nem kérnek pénzt.

Ebben az évben augusztus 15-16-án tudtunk sort keríteni erre a szakmai programra. A fentiekből talán már kiderült, hogy egy olyan rendezvényről van szó, ahová nem azért jönnek az emberek, hogy rosszul érezzék magukat, és még csak nem is azért, hogy mások érezzék rosszul magukat. Ettől az egész nagyon hamar baráti jelleget kap, és gyorsan, akár percek alatt műhely lesz belőle, ahol azt keresik az éppen benne lévők (könnyű bekerülni: csak egy kis nyitás kell hozzá annak a részéről, akinek ez az egész új még, a többiek úgysem zárkóznak el), hogy mi lehet hasznos, mi lehet jó nekik. Ettől az atmoszférától szárnyalnak az oktatók, akik az anyagi ellensúlyozásról való lemondással ennek a kis nyári csodának a részét képezik. Persze, ők is megérik azt, hogy a *Dráma van...* miként lehet hasznos számukra: ha nem anyagilag, de a kipróbálás, a tesztelés, vagy éppen a nyárvégi bemelegítés, ráhangolódás lehetőségét kínálva, biztosan.

A szervezőnek persze öröm az is, hogy még mindig meg lehet csinálni ezt a programot nagyjából pénz nélkül. A Marczibányi tér ingyen adja hozzá a termeit (köszönet érte). És még akkor is teszi ezt, ha valami nehezen megoldható helyzet jön közbe, mint idén. Éppen csak áram nem volt a házban, így foglalkozást sem lehetett tartani, de megoldották a helyzetet, segítettek: kitelepülhettünk az intézményhez tartozó Budai Táncklubba, ahol segítőkészen és szeretettel fogadtak bennünket. Igaz, a Budai két terme nem volt minden programsávban méreteiben elegendő, mert annyi jelentkezőnk volt az első nap programjainak egy részére, hogy nagyobb termet kellett keresnünk. Találtunk is ilyent a Jurányi Házban.

A résztvevők egyharmada volt egyesületi tag: ez is jó, hogy nem belterjes programokat szervezünk, „berken kívülről” is vannak érdeklődők, mégpedig szép számmal.

Öröm továbbá az is, hogy drámás kollégáink számítanak a programra, a július közepén közzétett részletek és az akkor megnyitott regisztráció is elegendő volt ahhoz, hogy összejöjjen minden, ami egy sikeres rendezvényhez szükséges.

Az idei program három szervezője közül kettő előadóként is részt vett a munkában – Dolmány Mária Pátkay Mónikával és Meleg Gáborral dolgozott a rendezvényen.

A legnagyobb sikert talán az a program aratta, amiben a nyár ellenére nyolc diák is részt vett: Lukács Ákos, a miskolci Zrínyi Gimnázium tanára hozta drámás tanulóit. Érdekes volt látni, amikor a felnőttek együtt dolgoztak a középiskolásokkal, egyes gyakorlatoknál igazi belefeledkezéssel, elemi játékörömmel. Jót tett ez az augusztus közepi találkozás mindenkinek, diáknak, tanárnak egyaránt.

Három jelentős rendezvény, illetve programsorozat vár ránk az őszi folyamán: folyóiratunk megjelenésekor már rég túl leszünk az Országos Gyermekszínjátzó Rendezői Fórum rendezvényén. Ezt követően módszertani napok sorozatát szervezzük partnerintézményekkel, -szervezetekkel együtt hat különböző régióban, és november 15-16-án következik a szokásos nagyrendezvény: a Színház-Dráma-Nevelés. Elindul két tanfolyamunk, drámás és rendezői... Folyamatban a 120 órás drámapedagógiai kurzus akkreditációs eljárása, hogy a következő öt évben is tudjunk képzéseket indítani.

És közben a háttérben készülnek szabályzók, melyek területünket is érintik – a Nat és a kerettanterv újabb és újabb változatai. És halmozódnak a választ váró kérdések: megkérdézik-e végre a szakmát is arról, ami rajta csapódik le, a tervekbe, programokba lesz-e érdemi beleszólásuk azoknak, akiknek majd „meg kell valósítaniuk”, lesz-e elég idő a bevezetésre, annak összes adaptációs és implementációs műveletére. És az alapkérdés is ott van: 1995-től része a magyar iskoláztatásnak a drámaoktatás, nos, maradhat-e a Nat-ban, kerettantervben az, amire tanulóinknak jól láthatóan egyre nagyobb szüksége van, egy olyan óra, ami valóban róluk szól, vagy az éppen aktuális ideológiáknak, vagy még rosszabb esetben közönséges politikai jelszavaknak való megfelelés miatt beáldozzák ezt az európai szinten is kiemelkedő, sokak által irigyelt értéket.

Néha még új jogszabály sem kell, csak elég egy hivatali félreértelmezés vagy átértelmezés. Meglepve értesülünk a nyáron arról, hogy megváltozott, mit fogadnak el érvényes szakirányú végzettségnek tanártól és intézményvezetőtől. És hogy ebben jelentős különbség is lehet: a tanárnak remek, ha drámapedagógia tanár szakirányú végzettsége van, azzal taníthat a színjáték tagozaton, de az intézményvezetőnek színésznek kellene lennie... Mert aztán a színészképzésben végképp sokat tanulnak a pedagógiáról! Egyébként is ideje lenne már átgondolni, majd a gondolkodás, és nem a „hagyományörzés” függvényében átértékelni azt az ősrégi törvényi szabályozást, miszerint, ha valaki az adott művészeti ág felsőfokú végzettségével bír, akkor az már helyből ért is annak a művészetnek a pedagógiájához. Valahogy ösztönösen tudja, miként lehet tanítani. De tudjuk, ez az egész oda vezethető vissza, hogy míg a tánc-, a zene- és a képzőművészet megoldotta a maga tanárképzését, van tanárképző karuk, a film- és színházművészet eddig és jelenleg sem.

Drámapedagógia és a gyerekek néptáncos mozgalma

Trencsényi László

Ez az írás jó néhány hónapja megszületett. Egy, lentebb szóba hozott néptáncos gálaműsor, gyermekek ünnepi színpadi szereplése váltotta ki belőlem az írhatnékot. Sokáig tűnődtem: egy alkalmi műsor valóban kínál-e időt álló, az élmény rögzítésén túlmutató tanulságokat?

Úgy hiszem, s egyre jobban gondolom: igen. Miért is? Mert a gyerekek „kulturális foglalkoztatásában” egyre gyakrabban ismerni fel olyan régi reflexeket, melyeket a hetvenes évek lázas „közművelődési” buzgalmában múlttá válni gondoltunk. Vajon emlékszik-e még a kultúrát megtartó, áthagyományozásában tudatosan jeleskedő középosztály (értelmiség) arra a Csoóri-mondatra, mellyel a táncmozgalmat üdvözölte, miszerint a néptánc lekerült a *színpadról*, s visszakerült eredeti helyére, a társas szórakozások színtereire. S emlékezünk-e még arra, hogy ezzel a pedagógiai és művészi folyamattal párhuzamosan „váltott paradigmát” a gyermekek színjátéka is, s megteremtődött hazánkban a drámapedagógia. (Félreértés ne essék, bennem is elcsitul az a neofita hév, melynek nyomán a gyerekek alól – annak idején így volt ez! – minden színpadot kihúztunk volna, s a szereplés ártalmait mantráztuk. De a gyerekcultúra újjászületésének immár fél évszázaddal ezelőtti hőskorszakát egyáltalán nem szabad elfeledni.) Ez a gondolat adja reményeim szerint ezen írás aktualitását – s persze a múzsák testvériségébe vetett hitem.

Jól rendelték az istenek (hogy Móricz közismert elbeszélésének legendás kezdőmondatát idézzem), hogy 1995-ben a Nemzeti Alaptanterv első hivatalos változatában egymáshoz rendeződött a tánc, a dráma, a hagyományismeret (és persze negyedik „múzsaként” a báb is). Mint ahogy jól rendelték az istenek azt is még a hetvenes években, hogy az amatőr művészeti mozgalmak korszakfordulóján oly jelentős szerepet betöltő Népművelési Intézetben a 2018-ban 90 esztendőssé lett mester – Isten éltesse ezúton is! – Debreczeni Tibor szervezte osztályon nem csak a drámapedagógiát honosító „nagy triász” másik két tagja, Mezei Éva és Gabnai Katalin dolgozott, de idetartoztak a táncosok is – emeljük ki e körből Keszler Mária nevét.

Miért mondom ezt? Mert igazolható, hogy az akkor fiatal hazai drámapedagógiai „eszméség” nem csupán táplálkozott a „testvérmúzsák” ihlető formakincséből, de erős hatást gyakorolt ezek fejlődésére, bizonyos szempontú újjászületésére is.

Ez az írás a táncról szól, jelesül a néptáncról. A Tímár Sándor nevéhez kötődő Csillagszemű együttes negyedszázados ünnepét köszöntő gyerek-gálák tapasztalatait próbálom összefoglalni. Ezért emlékezem és emlékeztetek arra, hogy a drámapedagógia és a táncmozgalom kibontakozása a gyermekvilágban mennyire szorosan összetartozó jelenség volt. Mondhatni, a „pedagógiai folyamat” jelentőségének, akár elsőbbségének felismerése és elismerése: „előbb az anyanyelv, aztán a produkció”, előbb a belső meg-, és kidolgozás – önmagunk megismerése –, aztán a megmutatkozás, improvizációkban gazdag felkészülés. S mindennek felett: középpontban a *játék*, a *játékosság* elve. A táncmozgalom mindehhez a hagyomány stílár biztonságát, a formák magától értetődő tisztaságát, a mozgás örömét tette hozzá a művészetpedagógiai korszakváltás eme forrongó korszakában.

Így születtek – a táncnál maradván – azok a koreográfiák, melyekben a gyerekek mint sajátjukéban, saját világában otthonosan mozogtak, a játék sodrába, mondhatni dramaturgiai szabályrendszerébe feledkezve tudtak